

Vladimir Gajšek

PESMI
in spevi

Madison P. Dick

© Vladimir Gajšek, 1967, vse pravice pridržane.

© INTELYWAY, 2009, elektronski spletni medij za širjenje umetnosti, razvoj kulture in napredek ustvarjalnosti, 2009, vse pravice pridržane.

e-knjiga

http://www.intelyway.com/literatura/poezija/vladimir_gajsek-pesmi_in_spevi.html

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-1(0.034.2)

GAJŠEK, Vladimir

Pesmi in spevi [Elektronski vir] / Vladimir Gajšek ; ilustrator Vid Gajšek. - El. knjiga. - Ljubljana : Intelyway webmedia, 2009

Način dostopa (URL): http://www.intelyway.com/literatura/poezija/vladimir_gajsek-pesmi_in_spevi.html

ISBN 978-961-6799-04-1

248359424

Vladimir Gajšek

PESMI
in spevi

KAZALO

POMLADNA PESEM ZA MRTVO SESTRO	13
1.....	13
2.....	14
3	15
4	16
5	17
PRISPODOBE LUČI	18
SELITEV LASTOVK	19
GLAS IN VONJ.....	20
BLAZNOST	23
1.....	23
2.....	24
3	25
4	26
5	27
GLADIATOR	30
1.....	30
2.....	32
3	34

ODLIKOVANJE ZA NIČ.....	35
ROŽENKRANC	37
1.....	37
2.....	38
3	39
4	40
5	41
6	42
MOJ STARI.....	43
VRANE.....	47
2.....	49
3	50
KRIZANTEME.....	51
SUŽENJ	53
TRAVNIK	54
ZASLIŠEVANJE.....	56
1.....	56
2.....	59
3	60
4	61
5	62
EDVARD	65

DOGODEK.....	67
IDILA ŠT. 1.....	69
IDILA ŠT. 2.....	70
ZGODBA O KIPU.....	71
IN MEMORIAM.....	74
FRONTA.....	76
JANUARSKI NOKTURNO.....	81
APRILSKI NOKTURNO.....	82
LATERNA MAGICA ALI MESEC.....	83
JULIJSKI NOKTURNO.....	85
TRIPTIH.....	86
1.....	86
2.....	87
3.....	88
SEPTEMBRSKI NOKTURNO.....	90
SVEČE.....	92
VMESNA TANKA – PESEM.....	93
1.....	93
2.....	94
3.....	95
4.....	96

prispodobe luči

POMLADNA PESEM ZA MRTVO SESTRO

1

Prišel sem iz daljnih, mrzlih krajev
na breg domače reke — dih belih cvetočih akacij
opaja moje telo
sonce je umilo pobočje, kjer rasejo trte,
spet so ljudje med hišami s starimi maskami na obrazih,
prišel sem, da pozdravim tvoj grob, kjer rasejo marjetice,
da v tej pomladni zemlji, tako mehki in domači,
začutim prvo otroštvo z bosimi nogami.

Zdaj mislim nate, ljuba sestra,
na mrzle kraje, kjer veter bel,
kjer sneg tke neskončne ravnice,
v mraku,
odhajajo
nagi strti vojaki skozi sajasta mesta smrti.

Toda to pomlad — zdi se mi,
da greva preko naših polj, kjer žito — živo zlató utriplje,
da lahko obiščeva gozd, kjer sva iskala gobe in maline,
da si razkuštrava lase,
se zjočeva
in spet zasmeljiva v brezskrbnem veselju.

To pomlad — te vidim,
v luči spolzkega, aprilskega meseca
med tenčico oblakov in deževja,
kako občuduješ moje srce,
grgrajoče srce iz mišic,
mojo mastno, rdečo, pojočo kri,
moje zveneče besede, mojo strast in moje prazne rôke,
ko stopam med ulicami kot slepec,
ki bi rad zagledal otroško dušo.

2

Čeprav stanujem v kletki,
okno je mrežasto in vsak pogled mrtev...,
čeprav stanujem v grobnici,
kjer od betona polzijo težke kaplje, kako mrak,
živim.
Moje hrepenenje vrši kot roj čebel skozi železne križe
in se oplaja z medom sanj,
ponoči se vrača vršenje v zatohli panj —
vsak dan umre
in drugi dan se rodi
znova.

Mar je Pravica v tvojih črtah obraza,
Afrodita življenja?
Morda je samo sen, ki tli počasi in dogoreva.

Moja usoda, nekoč polna žalosti,
vsajena na grobu pri cvetki marjetki,
se je danes oblekla v belo oblačilo neveste.
In njene prsi so slajše
kot prsi lastne matere.

3

Kadar ni luči, ko se z odprtimi očmi zasanjam v strop,
ko smrad po krvi in kosteh in po znoju napolni beton,
se spomnim nate,
o prezgodaj mi vzeta!

Še čutim, še slišim
tvoj mrtvi jok, iz sklenjenih, koščениh ročic prihaja
očenaš in vse molitve,
ki jih nažebrajo ljudje v črnem iz včerajšnjih sanj.

Na drevesih je zgnilo sadje tvojih sanj o mladosti.

Lakota vojne,
kot žena z ugaslimi zenicami, s krvavimi rokami
je brez usmiljenja raztrgala tvoje telo.

Nad stropom je streha, na nebu se morda ljubijo lastovke,
ali veter, ki poljublja griče, oškropljene s krvjo
poslednjega sonca,
ali kukavica, ki v lenih popoldnevih poje tako otožno,
ali mesec, ki ugrabi device noči in zvezde —
nad stropom je še streha, kjer počivajo golobi.

Ti prisvitaš v moji notranjosti kot jutro,
ki napolni naravo s svetlobo in mladostjo,
in ne gledam, če zvéne kdaj pa kdaj kak cvet,
ali če umre stara ptica —
tudi ne jočem več zaradi tvoje smrti,
o sestra!

Poglej, jaz živim!

Tebi nismo odprli vrat, odšla si daleč, daleč...,
izvir čiste vodé je zacurljal in usahnil,
odšla si nevedna in srečna.

Tako vsak dan umiram s sijočimi očmi.

4

Danes jih imaš osemnajst
v mrzli zemlji.
Danes si brez imena —
prekopali so tvoj grob.
Ali lahko oslepiš oči, ki prvič spregledajo?
Danes jih imaš osemnajst
v tej pomladi. Vem,
tudi tisoč let bo minilo in ti boš kot prerojena.
Čutim te v sleherni stvari in te nagovarjam.
Stojim ob drevesu
in kri se pretaka v njegove žile,
gledam ptice, sam sem med njimi,
na večer poslušam žabe in z njimi regljam.
Čutim te v vsej naravi, kot otrok,
a ljudje mi poklanjajo novce zaničevanja.
Pohlep, v oklepu hinavske čednosti jim sije v tresočih rokah
in zdaj so mi prebodli usta in grlo.
Ljudje, ki ne vedo
kaj in kam z življenjem,
ljudje, ki lahko mečejo utripajoče zlató v neskončne
snežne ravnice,
se bodo izgubili v lastnih očeh.
In če bodo kot marjetice,
jih bom ljubil, sprejel jih bom vase,
ker samo umreti bodo znali,
bodo mogli,
morda jim bo to poslednji užitek.

5

Prišel sem iz daljnih, mrzlih krajev
na breg domače reke — dih belih, cvetočih akacij
opaja moje telo, sonce je umilo pobočja, kjer rasejo trte...
spet so ljudje med hišami, s starimi maskami
na bledih obrazih.

Prišel sem, da pozdravim tvoj grob, kjer rasejo marjetice,
da v tej pomladni zemlji, tako mehki in domači
začutim prvo otroštvo z bosimi nogami

PRISPODOBE LUČI

Zahvaljen bodi, divji človek,
kako čudovito diši cvet vrtnice:
tisoč let že mislim, kdaj bi ti povedal
svojo zgodbo o divjakih, ki ne poznajo vzvišenih besed,
frakov in dvornih koket,
ki ne določajo svetohlinskih let
hladnemu dnevu

Zahvaljen bodi, divji človek, ki umiraš na svoji zemlji,
zvezan v črne lase svoje žene,
vonj njene kože, njenega telesa
te omamlja,
to je izvir k rajski ljubezni,
tisoč let že mislim, zdaj se več ne sramujem,
čutim, da nismo več trezni

Blagoslavljam plodova, ki padajo iz mesa zemlje,
blagoslavljam čisto, skrivnostno in magnetno srce,
blagoslavljam ženske trebuhe in njihove ustnice,
blagoslavljam obed v miru, samotne in brezskrbne večere

Zahvaljen bodi, divji človek,
medtem ko nekateri v motnih ogledalih, s prižganimi čiki
mučijo svoje mrliške obraze,
molčijo v mokrem molku
in jočejo v pepel z lučjo umetnih glasov: —
zahvaljen bodi, divji človek, ki se igraš
v ljubeznivem dnevu s svobodo

SELITEV LASTOVK

Samo prazna imena sijejo, sneg cvetja
s koreninami v zemlji,
mirovanje v trenutku, ki se giblje,
svoboda nagonov v polnosti skrivnega sveta:
samo prazna imena sijejo, dokler lastovke ne počrnijo
oblakov, dokler ne zasenčijo sonca, dokler s čistim
glasom ne preženejo kalne vode v reki globoki

Kamorkoli, tak je bil njihov namen; toda so
priletele k nam samo zaradi neštetosti
posameznih krikov, imen,
zaradi izvenzemeljskega v sebi, v krilih?

V slepoti nagonov vidijo, čutijo cvrčanje
kot spomin na otroštvo,
vemo, kdaj odletijo in kdaj bodo spet
priletele čez morje rojstev in umiranja in
premišljujejo v jatah med čebljanjem o dolgi poti,
ki so jo preletele v kratkem času, strižejo s krili
zrak, plavajo po modrem morju neba, nad nami,
vračajo se v stara gnezda, umirajo nad
zemljo (padajo skozi zrak)
na poti, ki se je kot videz odprla v smisel

Samo prazna imena sijejo, nerazvozlana
v globini rek, ki jih nosimo
v notranjosti, ki jih slutimo na poti,
kjer ni cilja, kjer miruje tema tišine v noči: —
ostanimo skupaj kot lastovke v nagonih brez
oblik, v koreninah in v belem cvetju —
ali v mesecu, ki sije ta hip,
ki z dremajočimi žarki prihaja in odhaja
skoz krošnje, skoz speča gnezda lastovk

GLAS IN VONJ

Vedno ostajajo prepreke v globini, v iskanju najvišjega bitja na zemlji, ali v nebesih, ki zjutraj v kotu prede mrežo kot pajek neslišni: takrat, še v starem tresljaju, čaka na plen

Takšna je njihova vera, kjer vlada pesek in kjer so žene v bližini svetov, zemlje, smisla, kjer sem otipal drget glasu kot majhno vidro v ledeniku grla, priplavala je vsa bela iz vode; kjer sem videl dim vonja kot puščavniško in strupeno, rumeno zelišče, ki sem ga okusil To, kar sem okusil, spoznal, je bilo zaobjeto v vsem, a nespoznavno; ali bo takšna naša smrt ali podoba nezavesti v najglobljem, tihem spancu? In tako se mi zdi, da v igri meseca igrače vstajajo iz norega sveta in potonejo v jedro teme; začetek in konec sta zanimiva kot pajkova mreža, kjer se ujamejo trenutki v spevno klepsidro, skozi razgaljena nedra

Vseeno: igra in vzgibi v mraku sobe, vse zveni in vonja, vse me otipava, ovohava, gleda me, posluša me, okuša me — in jaz ga okušam, potem ga tipam in potem in potem oblika rodi novo obliko, otroško barvasto izrezano sliko svoje podobe v mesecu, ki je odkril samo del pajkove drhteče mreže in del božjastno zgrabljene maneže: Katera nočna žuželka brzi s krili in poje?

senca sanjskega sveta

BLAZNOST

1

Rekli smo mu, naj vendar ne hodi:
 starci iz naše prašne četrti so se smehljali
on je odšel, moral je oditi,
čeprav smo mu vsi rekli, naj ne gre,
prinesli so nam fotografije,
 ko stoji za železnimi rešetkami
 jetnišnice lastnega duha,
 ker ni hotel imeti svojega doma,
 ker je vedel, da je vse skupaj lep nesmisel
Z volovskim obrazom in sivkasto gladino oči,
z ustnicami, ki požvižgavajo,
z nasmehom, ki ni nasmeh, ampak je
 kakor obupani beg skozi pajkove goreče mreže
 skozi lepljive vrvi Resnice in Razuma
 in namišljenosti vsakdanjih pojmov...
potem so nam še prinesli magnetofonske posnetke njegovega
kričanja in momljanje,
"ah pregrozno", so klicale matere in skrile svoje otroke,
da ne bi videli
da ne bi slišali
da sploh ne bi skušali razumeti —
govorili so še, da so ga našli na bregu močvirja,
 čisto golega, izmozgano truplo za božjo voljo!
 in zdravniki upajo, da ga bodo rešili:
zdaj stoji miren in osamljen s svojim neizrazitim pogledom
v lastno zmedeno drhtečo zlato notranjost,
kakor da bi bil brez oči, momlja nerazumljive besede,
požvižgava,
o strahota
in mi smo mu vendar rekli, naj ne hodi tja

2

Srce kakor srebrna težka posoda
podivjanosti,
bela sled mrličev in krizantem,
izkopavanje kosti
z rdečo zemljo vred,
hihitanje mrličev, ki so se skrili v barake,
bleda roža, ki ponoči vzcvete znova,
trepetanje živih pod vsemogočno oblastjo bežanja,
ali pa sploh ne to, ampak čisto nekaj drugega: —
stari čolni ob reki, otroci med suhim listjem,
cepetanje z nogami in klici k večerji,
otročstvo so posušene solze na licih,
stare počrnele majhne barake
 videl sem dekle ob oknu v kombineži
in najraje bi vstopil —
prekleta sramežljivost,
o glasovi harmonike in ptic v hrepenenju
za belo toplo goro ženskega telesa
 in srebrna pena peska na naših podivjanih srcih,
kakor težka posoda
mislil sem, da ima človek
tudi kot človek
vprašljivo odkupno ceno

3

Mislil je, da bo prišel
pa nikoli ni prišel, ker je brez konca
in lastovke letijo po nebu in cvrčijo —
Ibis redibis
non
morieris in bello
je rekla blazna Pitija nad žveplenim vrelcem...
črne lepe lastovke so se še vedno vrstile
naše vdove smrti s prastarim glasom —
boril se je s svojo podobo
ves popoldan
ves popoldan pod žarečim rumenim soncem
jokal je od besa, grizel je, kričal je,
potem je omamljen odnehal

V sebi nosi plod, nerazumljivo zorenje,
zaenkrat še cvet
- in potem zmaga baje čisto navadna smrt, je rekel,
pojmi ljubezni tukaj niso več važni, je jokal,
ker smo razsvetljeni kot večne zvezde,
ali pa smo zvezde, ki jih določamo

4

Nihče ni bil svetnik,
ujet v lastno telo
v besedah, ki niso
meso postale:
znova čutimo
zlati glas
Feniksa
v ognju,
izza retuše
na dnu
duše

5

Kot po navadi se vrnejo zlate sanje, o ljubi moji
in škorci letijo skupaj na jug
med nami ostajajo dnevi neizpolnjenega pričakovanja
pričakovana popolnost v srcih iz bron:

iz svinca so tvoje veke o blaženi
iz svinca so tvoje zenice o blaženi
iz svinca so tvoje šarenice o blaženi
med nami vzgibi
rožasto čustvo
rožasti škorec

kot po navadi škorci kričijo

škor -

ci -

kriči -

jo,

selili se bodo čez megleno morje ustvarjanja in skoz senco
skoz sen skoz krog brez omejitve

ČLOVEK

Nag stoji v svoji veliki
neznani sobi
skače od stene do stene
kriči
poje
 zunaj so ljudje
 čisto navadni ljudje —
potem prisluškuje jutru:
svojemu lastnemu telesu,
saj je brez smisla —
 gleda skozi zamreženo okno
 spominja se svojega otroštva in igrač
 utrujeno posedanje v nočeh brez spanja...
stare preživele izživele podobe
češčenje zamegljenega prizora
praznega prostora,
molčanje in lakota
večna lakota
 podivjane ptice krilijo proti soncu,
 zobna proteza je na nočni omarici,
 to je tvoj konec, dragi
 in ne začetek

2

Tvoje srce je mrtev negiben ptič

mogočen

lep

strašen —

poslušaj ga

čeprav ne govori,

že zato ga raje poslušaj...

metulji niso letali pomladi zate

vse tiste lepe stvari, ki vstanejo po smrti naši (amen)

Tvoje nago telo!

počasi prinaša sonce opoldne v naročju

ledeno nebo, ki utriplje kot tvoja žila

in prinaša tvoj zemeljski grob:

truplo medlob mrakob trhlob,

ki ga nikoli ne boš dosegel v večnosti umskega

GLADIATOR

1

Rimljani kričijo v somrak arene, slepi
zahtevajo krvi,
vsak, ki se bori, s kopjem proti levu, se bori sam.
V svetlobi žarometov
žagovina popije vso kri. — Ali slišite?
Vsak je jokal, ker je videl obrežje
v črni barvi žrtvenikov,
v samotnih slutnjah smrti, ki je kakor čmrlj: —
večno leta s strjeno krvjo na krilih
in izsesa male možgane.
Potem nas nosi nad skrivnostnimi pokrajinami,
vrže nas v mreže pajkov,
sama se vedno reši.
Tako je zapovedal cesar, ki govori o pravici.
— Orožje odvržejo slabotni in izginejo brez spomina.
Neprespani curki krikov usahnejo
v žagovju.

Zvečer si pripravljaš orožje, čistiš ga in ne veš,
da so mreže, kopje in meč samo za zabavo Rimljanom,
da so tvoje močne prsi v posmeh ženskam:
in če se ti je sanjalo, da se boš rešil,
ne verjemi.
Pokrili te bodo z rumenim prtom
in te odnesli med smehom in vinom.
Rojstni bogovi te bodo poškrpili z vodó.

Pod železnimi strehami sirotišnic
spi nežnost kaznjencev in njihovi pretkani nasmehi
se bojijo in hrepenijo.
Tisti, ki so določeni, spoznajo, kaj se je zgodilo —
medtem, ko je za ograjami rasel zimzelen.

Sedaj je čas: pojdi lepo in junaško umri,
medtem, ko se ti bo mračna množica smejala,
v steno vsekaj svoje ime, ne boj se,
to niso levi, saj kričijo samo ljudje,
ko bodo odprli kletke živali, bo huje.
Ne išči krivde, ker ne boš mogel postati
zopet deček.
Napadaj in brani se brez počitka: —
pomisli, potem boš zaspal.

2

Lepi Feniks že poje zate,
v grlu čutiš ognjeno besedo;
ali otroško zamaknjenost v posmrtni maski?
Žival je nekoliko lena.
Ko se bo nažrla tvojega besa, jo bo drugi gladiator
moral ubiti.
Zelo temno bo že
in zrak bo dišal po žafranu.
Pri polni luni bodo prihajali v areno
vselej novi zmedeni obrazi.
Skozi vso noč bodo tulili psi.
Vrata palač bodo okrašena s cvetjem.
Ne drhti!

Kričanje ljudi je prevpilo pse. Iz tujine
se vračajo zvezde, ki si jih imel rad
kakor enodnevnne lastovke;
— povejte, kaj se je zgodilo? —
Nekdo je padel.

Mi smo vročična množica,
v velikih knjigah so zapisana
naša imena s tankimi črkami iz mavca,
svobodni smo in kričimo PANEM ET CIRCENSES,
mi volimo naše vzvišene konzule in cesarja,

sicer je vse samoumevno, hvaljeni patriciji.
Zaviti v toplo odejo iz mraka in vina
brezbrižni zaspimo.
Konji z belimi telesi in krvavimi grivami
topotajo prek naših katakomb.
Vsak jezdi svojega brez uzd in ga ne more brzdati.

Veter nam v nejasnih zvokih piščali ukrade ime.
Sedimo med dragim kamenjem in mislimo, da smo
v nebesih. Vkovani v zlato.

...

Bogovi noči so strašni in slepi: zabljuje te na pot,
ki se nikoli ne konča. Zopet imaš telo
iz čiste vode:
neskončnost Rimske ceste.
Če hočeš, pojdi z bogovi noči,
videl boš, kako veliko je podzemlje: in iz strupenih
vrelcev teče voda življenja.
Vsak je nekaj popije.
Prikazni se ti bodo neprestano približevale,
vendar bodo vedno enako daleč.

3

Harpije domujejo v zapuščenih kamnolomih
med brinjem in trobeliko,
rdeče pege sonca...
in potem bo prišla polnoč z lačnimi pticami,
nihče jih ne bo upal postreljati
nihče ne bo mogel jesti kruha:
zato bo moral zakrinkati svojo streho
z njihovim sivkastim blatom,
ali pa ga bodo harpije odnesle.
Arene bodo zaspane in osamljene v toplih nočeh,
čakati bomo morali na novo pošiljko sužnjev.

...

Smehljaš se in se pogovarjaš s prijatelji,
niti ne veš, čemu greš v Rim.
Zabloditi ne moreš —
na tvojem čelu se sveti
napis iz kapelj krvi.
Potem boš vežbal mesece in mesece, toda zmagal
ne boš. Lep primerek učlovečene smrti boš:
močan in slep, z mečem, s sulico, z mrežo.
V rumenem prtju te bodo odnesli.

ODLIKOVANJE ZA NIČ

Rože za mrliče, izobilje vonjev, rože brezvetrja
oblačne ali drugačne, v zajetnih šopkih, v krep
papirju ali v pesmih, da je vsaka pustolovščina izključno
vrnitev v brezbarvno večno noč, niti ne
noč brez zarje, ampak skraja brez krajno
zgolj gola praznina niča, manj kot upanje
in sam ničes, in v vsaki besedi odkrita
rana predrojtne neučakljivosti za prvi dih:

zemlja slovenska je žitnoklasna in jasna v soncu
odpoljubljenih čel in ustnic, prizanesljiva
in milostna za luč in družino, za nasmeh v oknih,
ko jutro prisvita med mrliške rjuhe
in nago lepoto, na obdukcijsko mizo,
kjer dva krokarja kljuvata v žensko meso
in žagata, pilita, sekata mesarsko
v živico prsi, ki so nekdaj dojile:

perje med listjem, gnezda na vejah, zemlja
slovenska je zlata od krušne sredice in zadnjih
nasmehljanih ust, z večno ljubeznijo
kje v daljni slutni zvezdi, zmagana
zmaga sebstva, v večni noči žive
smrti in z znamenjem grla in las,
kakor amulet, gruda prsti ali ila,
kamen in zlizana strastna beseda na dlani:

zbogom ljubezen, dobro jutro odlikovanje,
mapa zavrelice in nezadržnih sokov v sokrvici
vseh izginulih dosedanjih teles,
vseh izginulih dozdajšnjih besed,
vseh izginulih preminulih

ljubezni, ki čakajo na novo vstajenje
mesa in kosti, v koži pod vencem mrtvaškim,
v koži pod prtom mrliškim!

In dokler bom živel, bojo cvetele rože,
tudi mrliške rože v vencih nabrane
in metulji bodo začudeno letali, da se
napijejo sončne luči in pesmi, med listi
razkriljeni vpik, med svečami, ki nič
ne vejo za smrt ali žalost: osvojene so
vse nagrade, odlikovanja za za/
sluge ganjenih rjuh in ihtenja –

človek, o človek, ti in jaz, v odprti jami,
pod nebom vsega živega, v hudem in dobrem,
nič več pentljic in rožic v laseh, nič
več urejenih ustnic za mimobežni poljubček,
ko uboga reva se vrneš v spomin in domov,
ko poje poslednja tišina in je zaprta praznina
brezprostorja in ko solze ledenijo, voščeniijo, o
rože za mrliče, izobilje vonjev, rože brezvetrja

ROŽENKRANC

1

Kadar sedim v buffetu ali na robu ceste čisto nenadoma
pričnem govoriti o koncu zemlje in o koncu človeka
ki bo zgorel v lastni viziji rož
ki bosta v temi in v spominjanju: —
sonce zakaj nisi zažgalo soli v naši krvi
da bi bila sladka kakor med za otroke

Verjemite z očmi in kličite medtem ko nekje spodaj
šumijo venci posvečenci
iz črnega zarjavelega papirja —
na nosovih vam visijo očala umazani podleži
z rahlim drgetom spoštljivih lobanj brez oči
Pojdite od parka kot črni lastovičji angeli
od parka na neskončne železniške tire
na letališča na postaje na sodišča
na vse skupščine uredništva
med mahanjem z ruticami ali s svilenimi robci
izginite s trepetanjem rok v neko umazano hišo
med stebre vijolične gnile klasike
zapuščeni pomiloščenci
vekomaj za sen nezdramen

a m e n

2

Poglejte nagačene ptiče:
nekateri še nosijo sol v svojih svežih ranah
Spomnite se na svoje otroštvo —

klicali smo svetnike z neba in jih ni bilo
klicali smo v mračne hodnike za vojaki
in jih tudi ni bilo
ki jih je bilo
ki jih je bilo ubijavcev

sedaj vemo da bodo naša telesa nagačena s suhim žaganjem
ali s pepelom ali s sajami
viseli bomo v toplem vetru poletja
zasipaval nas bo veličastni sinji sneg
sijejo zračna zrkla
sipka
stiskajo zrasle veke
samo čisti curek bo izviral v materinem telesu
v beli večni skali bodo vklesana naša imena

3

Dragi moji zlati bogovi Jeseni in zrelega sadja
in vseh letnih časov
in v ljubezni posušenih rožah
v norem vetru
smo zaspali kot tujci v lastnih domovih

reka vedno ponavljajočega rumenega
in nekaj prestrašenih ljudi na ulici
prestreljenih
na pločniku gnijejo trije golobi
v škrlatni zapečatni visoki plamen

a m e n

4

V moji sobi diši po starem lesu in po mrtvašnicah
preperelih
na mizi je steklenica žganja in moje zlizane roke
rubinast kelih
Kaj sem hotel reči — sedeti in nič misliti v snu
spuščeni triptih
veter spusti na cesto pse v črnih kapah proti dnu

Ali slišite ali slišite
kričanje volovskih obrazov ki niso več živi
potem jih lastne podobe odpeljejo neznano kam
samo nagačene ptice gledajo s steklenimi očmi
in nekje zunaj

trava mirnó diši
o kako je duh omamen
a m e n

5

Mati

tvoje prsi so čudovito lepo dišale
moje velike oči moje izgubljene oči
ljudje so se pričeli imenovati človeštvo
in so pozabili in so odšli med kosti
v pozabljene arene

Čez nekaj let ali stoletij brez duše
v kazenskem odlogu
izgubil sem občutek za lastno življenje in za čas
navadno v večerih sem prespal na nežni travi
obakraj vode belil se je repuh
med zelenim šumenjem
med zelenim pljuskanjem
med zelenim žgolenjem
ti si molila k večnemu bogu
in ko so bile cerkvene svečanosti si nesla žegnat kruh
beli kruh beli kruh beli kruh in mene
vsak tvoj poljub je bil rdečkast cvet
rdeč ciklamen

a m e n

6

Zdaj vem zakaj nosijo stvari v sebi prikrito rast
in semenje lastnega odhoda
in vztrajajo med mlakami olja in rjave zemlje
samo prikrita spolzkost je v mojem telesu
v tvojem telesu
iz klice mesa

in nekaj toplote

Jutri bo mogoče že prvi sneg mi je rekla punca
prižgem zvezdo rad bi vam še nekaj izpovedal: —
karkoli
in ko pišem dokazujem da nisem nikoli
spoznal drugega kakor praznino VSEOBJEMAJOČO
popolnost praznine
in vi še verjetno verjamete v svoj vsakdanji kruh
Posluh

Mislim da je najlepši mrliški prt zemlja

MOJ STARI

Povej kje je zdaj tisto spoznanje
ki je zorelo v tebi iz noči v noč
ki te je mučilo do blaznosti in imaš zdaj raje rešetke
z obsegom tega kar ostane kot posnetek
in kaže zdrobljeno jutranjo moč
 (velika grozna gora našega uničenja ali ljubezni
 velika jezera s prosojno svetlobo z ledom z vzhodom sonca
 obrežja hvaležnosti in časopisov v črnem tisku)
ali te še ni dovolj izpral dež
ali te še ni dovolj zasipal sneg
ali te še ni izgledalo tisočletno sonce
kaj imaš od svoje smrti ki je bilo iskanje
v času ki se ne spreminja v dremajočih možganih
vem
rad bi se približal večnosti ali zvezdam
ampak Mi te ne bomo pustili . . .
 (raztrgane verižice na vratovih deklet
 gola gluha razgreta telesa
 s kostmi ki so razpela krila v mozgu
 nekih drugih bitij
 plima in oseka v megli kjer jadrajo ptiči in lobanje
 po morju uličnega življenja)
utapljanje v večno nove ritme
v čas in v prah nedoslednega hiranja hitrosti hoje
o star si norec toda sprijaznil si se z vsem med lučmi
kot senca — ni ti mar kaj nosiš v sebi
tebi je dovolj . . .
lahko posedaš na pločniku na neznanem pragu ki je bil tvoj
ki je več kot tvoj
zdaj gledaš gosenice na vejicah neznanih rastlin

vidiš pajke v lenobnih mrežah
in kriliš s krili mozga za lastovkami pozlačenimi od sonca
kaj se sprašuješ Zakaj so mravlje znesle na sonce
med atome peska svoja jajčka
zakaj žuželke vztrepetajo na listih in iščejo izhod v veter
dvignejo krila in ne odletijo ostanejo v cvetnih listih
zakaj ostanejo ribe v višini vode in se dvignejo samo do roba
nikdar čez rob kjer je konec luči in pretakanje v senco
zakaj so oblaki oblečeni v belino bolnišnic kot beločnice
kolikokrat si ponovil ZAKAJ kolikor je zvezd na nebu
ljudje hodijo mimo tebe kakor pošasti spletene iz žice
ki bi jih tako rad ubil ljubil
ljubi svojega bližnjega
svojega bližnjega
ljubi svojega bližnjega
Tvoje veke so ranjene od rdečega ali rumenega sonca
ne moreš zaspati v sanjah senc o mrtva zenica
v šarenici dneva se je prebudilo mesto iz sna
tisoč mravelj pajkov gosenic . . . lastovk
Ampak tebi je še vedno vseeno in v tem najdeš vzgib duše
kaj sem hotel reči — že kot prijatelj ti pravim
spametuj se v rasti v globino v čas brez čutil
brez čutil in brez čutil
pobegni iz brloga vzredi srečno golo družino
hijena zapoj nam himno o čudovitem podzavestnem svetu
z glasom lastovk ki so obešene na vrveh ribičev
mrtve na obrežju brez vodé z ranjenimi grli
ki so se vračale v svobodo mrzlične svobode v jatah
Poglej tiste nore vojake ki odhajajo zjutraj po ulici
pripenjajo si rože krvave križe na prsi
ki ne bežijo
čisto so pohlevni...

in kaj ostane meni kot novo rojstvo ostanka
v sebi čutiš jeklene kragulje in dušo
nago žensko telo ki bi ga objemal jemal . . . ljubil ubil
na ravnini na ploskvah
zdaj beži duša pred tabo in je ne ujameš ker je pred tabo
ne moreš je ujeti v praznini mirujočega
žejen si
lačen si
nagonski
in ljudje si očitajo medtem v mračnih izbah
grizejo se
nekateri preprosto molčijo
prebujeni mežikajo skozi šarenico v umiranje skozi življenje
ki je
umiranje ki je življenje
In tisti ki so blaženi sedijo za rešetkami: —
koncentracija
logika
krog halucinacij
svet v soju meseca v spanju v yogi
hranimo se kot živali hranimo jih kot živali smejimo se
nikdar ne jočemo glasno ne slišimo se v svetlobi
v vlažnih kletkah kjer prerokuješ ti vstajenje
iz nemogočih človekoljubnih zasliševanj...
Črvi čakajo na človeka
nihče noče izgubiti sreče ki jo oznanjaš v krvi zveličanja
ničesar ne rečeš da bi pregnal sovražnike svojega imena
tvoja sreča je NORMALNIM tako tuja nevšečna neuporabna
kajti biti pijan in spoznati bivanja stvari je najlaže
to je takrat nemogoče

(glejva si v oči
zunaj bodo lastovke zunaj bodo rože enodnevnice
zunaj bodo cerkve ustanove skupščine
vključil bom gramofon tako je namreč lepše
tako je pač bolj skrito
sploh ne vem zakaj bi se skrivala
kako rad imam tvoje majhno lastovičje telo tvoj temni glas)

»Biti slep in biti srečen z iznakaženim obrazom«

sevati skozi senco videza

zapomni si stari

ne ugovarjaj ne momljaj jaz vem dobro

to so stare izkušnje pretegni se

ne bova več klepetala

spet bo deževalo po najinih prsah na zemljo

prah diši tako čudovito

prah si bil in prah boš ostal

prah si bil in v prah se povrneš

rože dišijo z neznanim vonjem ki ti poboža srce mesen sadež

bodiva tiho in čakajva nekaj se bo še zgodilo

VRANE

V orumenelih hišah pozabe
stanujejo vrane
črno oblečene
obrazе skrivajo v žalne tančice
o lepi gospodje v smokingih

blizu je perfekturna
za zaprtim zidom z enimi samimi
železnimi vrati
in bitje v rdeči krinki meče
drhteča še topla telesa
na ulico
človeški obrazi nekoč polni strahu
so tako slovesno brezbržni
spijo
ne jokajo več

V pobarvanem krogu časa
zatemnijo vrane nebo
oni so mrtvi
ničesar ne čutijo
ne mislijo
ne spoznajo
ne storijo
potem jih te živali kljujejo
in jim pijejo mozeg
najlepši kosi so za kralja
za starega čarovnika
ki pregleduje statistiko mrtvih

Potem torej te živali
konservirajo v tovarnah meso

za slabe suhe gluhe čase
in molijo da takih časov sploh
nikoli ne bi bilo
da bi gospod bog očuval njih blaginjo
na vekov veke
upajmo da je bog dober

In za nepremagljivim zidom pomislite
sije nesramno julijsko sonce
in ljudje tega sploh ne vedo pomislite
oni so na vampingu ob reki
in zopet čez nekaj ur bežijo mimo
mimo mimo zidu
nekateri se morajo zglasiti v prefekturi

2

Črn vran črna noč
vran črno krilo spuščajoč
do igre izgubljene s čačkami
z otroškimi igračkami
z lesenimi račkami o s plišastimi mačkami

prvi dan
kljuka črni vran
v vrani dan

drugega dne
kraka vran kljuva v srce
mrtvi jezik skljuva že

tretji dan
vranjekrili vran do ran
skljuva življenje tjavendan

3

Ob uri zamolčani
sem iskal kar sem
iskal kdor sem
da bi v snegu
kot na pobegu
našel snežni glas
glas poslednjega človeka

da bi z besedo človeško
izgrlil glas
ki ga ni bilo več

Vrane so šle po moji sledi
migotavo trepetavo čez goličavo
kamor sem zakopal obraz kdaj
že v suho sivo travo

da mi izkljujejo oči
da mi izkljujejo možgane razkričane
da mi izkljujejo jezik
v molku pozabljene poljane

starikave in črne vrane

KRIZANTEME

Vrane letijo čez vlažni obok neba
na sever na sever
veliki rumeni obrazi na cesti
se smehljajo
grozijo
ubijajo

Oprosti ker sem zamudila reče
me prime pod roko
nič hudega ji odvrnem
potem sva tiho
prižgem cigareto ponudim njej
ne kadim odvrne
greva v kino

Zunaj veter trga listje
in ga meče na tla
vsi ljudje smo si tako smešno podobni

In moja mama je predobra z mano
kupi mi čevlje
in se smeje s širokim nasmehom
ti si mlad mi pravi
tako mlad
a ko omenim vrane
so njene oči otožne in dišijo po krizantemah
prime se za prsi
bodi tiho reče
ne govori o črnem drevju
potem gre pomivat posodo
vsak popoldan so okna siva in mrzla
tako sedaj živiva

tako živimo
bojim se teh oken in svojega obraza
vrane letijo na sever na sever

Ljudje grede iz kina
čuj Krizantema pravim potih
ljubim te
a ona se smeji
ona ve da je več vredna
kot vse te ulice ali vsi oblaki na nebu
luna je mrzla
kadar me zebe sem kakor mrtva

Potem ostane soba iz luči in iz papirja
v roki držim cvet
krizantema diši po vosku
zakaj nisi več ženska vprašam in ona molči
misli si svoje

a zame jo tudi to dovolj
zame je končano
položim jo v vazo in nalijem vode
potem sedem na posteljo
berem časopis
moja mama je pri prijateljici
klepeta o njenem lepem sinu

SUŽENJ

Rekli so mu Prometej
ko je napravil nov zločin
ljudem je hotel ukrasti ogenj s sonca
hotel je zažgati stari dobri pretepeni svet: —
zdaj ždi v trebuhu ogromne galeje
joče
opravičuje se zaslužjen
priklenjen
opravičuje se pred svojimi gospodarji z biči v rokah
ki so njegovi veličastni gospodje sodniki
Veslaj so mu rekli in so ga pretepli do kosti
da je bil podoben majhnemu krogu zvezde
veslaj še naprej so mu ukazali in pljuvali v vodo
medtem so po nebu letali požrešni galebi
pivkali s hreščječimi glasovi
hoteli so tistemu ki se je imenoval Prometej
izkljuvati oči
gospodarji so velikodušno to pustili
Kje je tista obljubljeni dežela so se potem spraševali
zaskrbljeni
ampak okostnjak je veslal dalje
v usta so mu metali besede in zlato ki so ga imeli v sebi
bili so odvisni od tega slepega zamaknjenežnega človeka
ki je priklenjen
na koncu so ga hoteli celo požreti
ampak kosti so bile kot jeklo
potem so gospodarji prosili naj jih vrne na breg
saj je bil samo kratek izlet so jokali
ampak slepi ni našel prave poti
izgubljeni smo je šepetal mi vsi smo izgubljeni
v nenehnem zibanju na vodi

TRAVNIK

Izmučen od sonca poslušam svoj glas nekje v globini
notranjega odkrivanja
ko besede in misli samo padajo na dno in se ne vrnejo
vizije ptičjega petja dotiki prstov in sonce na obrazih
na ramenih v srednjem ušesu
in prekrasna trava ki diši zeleno — sonce bo izžgalo naša telesa
prazni bomo
besede bodo govorile neprestano naprej za nazaj
Ne/
prespani bomo objokani
votli
suhi

 Posušila bom svojo vodo ki je moja duša
 pravi reka In vsi boste pomrli v žeji
 človek jo prosi odpuščanja
 najprej se sklanja
 potem poklekne
 Reka je hlinila svojo jezo
 posušiti se moram pravi
 neizogibno je
 predaja se soncu ki je njen ljubimec
 obiskuje jo zvečer in podnevi
 sije skozi globino na dno
 skozi dihanje dolgih rok
 Reka bo nekoč suha struga
 krsta peska z mrliči STRAH
potem bo nekoč noč z milijoni zvezd in z lakom pod sabo
s pepelom pod sabo z mastnim vročim medenim pepelom

in dekleta prihajajo kot svetloba na travnih
kot življenje z nasmejanimi otroškimi očmi
z zibelkami

prihajajo od obzorja neznanih morij ene same smrti
ki je naša
ki bo naša
ki ostane naša
ne domišljamo si da se bomo prebudili zjutraj
sami si bomo morali izžreti usta ali grla
poskrili se bomo v hiše pretepali se bomo
nekateri bodo tekli po ulicah brez rok
nekateri brez trupa
brez nog
s pepelom v suhih prsih
gledali bodo v zvezde ur
izmučeni od kričanja
zaslutili bodo
stali bodo nad žveplenimi vreli svojih prepričanj
nad skalami sanj nad vetrom nad travniki
potem se bodo na koncu spraševali *Kdo je bil njihov
sovražnik*
Kdo me bo ljubil
v travi
so nevidni škržati ki jih slišim
lezejo v moja usta
takšna je moja ljubezen pomešana z zlato zemljo

ZASLIŠEVANJE

1

Odpeljali so ga z avtom...

videli smo ga uklenjenega, sklonjenega,
zdaj smo že lahko enkrat mirni,
ne bojimo se več, ker smo videli lisice na rokah
in majhne železne žuželke...

odpeljali so tistega zločinca
z belim, skoraj sivim obrazom
v bobneči temi je preklinjal idiotsko človeštvo
sam pri sebi,
se oziral sam vase kot ranjen jelen,
kaj me res ne razumete, je rekel, in ni mogel jokati,
nasmehnil se je kot mačka:

brez smisla se je zdaj prepirati,
kričati resnico, enosmerno padanjem
žrebanje, prezebanje,
šibanje in izogibanje,
kričati kar koli,
kajti ni bilo nadčloveških muk,
samo ozke, dolge celice, pripravljene za usmrnitev,
kajti stolp, osamljenost ali blaznost ostanejo
na vekov veke
na vekov veke
na vekov veke —

ožgana gotika brez zvezdnega neba ali golih zlogov;
potem ostane sam, resničen olupljen, lep,
sklep, osebni bo razcep

POTEM

zvezan v vlažni živalski kletki, razsvetljen v notranjosti,
ogelj ali svetišče v duši
kakor hiša in prazno dvorišče:

brez zvezdne, mile noči, ki je zunaj,
brez dolge, tihe noči, ki je zunaj,
sploh brez vseh, ki so ZUNAJ
sedanjega časa, z zledenelim čelom...

Pogovarja se sam sabo skoz molčanje, skoz delirije,
iskal bo, dokler ne bo našel resnice,
ko hladni duhovi vstajajo pred zenicami,
iskal bo, toda če je ne bo našel,
ko bo umrl, kot so že tisoči drugih pred njim,
nemočen, da bi utelesil besedo.

POTEM

zasliši večni, ostri kric Tistega, ki zaslišuje,
zato ve, da mora biti discipliniran
zaplombiran tapiciran
ostrižen pohabljen izmučen
in brezbiržno kadi cigareto, naklonjen lastni milosti;
— kdo ti je dal cigareto, bomo vprašali,
kako se morete usmiliti človeka in mu dati cigareto,
TA človek je ubijal svoj obraz v medlem ogledalu:
obsodimo ga, zaslišimo ga,
gledal je Umirajočemu v oči, kajti ni verjel,
v svetlobo svojih globokih zeníc;
Ampak zdaj je tukaj, ves nebogljen, dresiran pri nedeljski

zadušni maši, Ta zločinec,
oblečen v sivkasto raševino življenja v sivem kvadratu,
v pajkovi železni srajci...
kaj bi še radi zvedeli, videli, otipali, slišali, okusili,
oglejte si ga, kako se smehlja:
Priznati bo moral znova

2

Bistvo smrti
je minevanje po rojstvu...
umor —
ne bodi zločinec,
ker veš,
da so vse rôke, ki jih stiskaš
vsa drevesa
vse halucinacije
zaradi konca —
vsi prividi o blaženem cvetju
z neznanih dišečih otokov,

vsaka pesem,
neznatna ali veličastna misel
vse Ljubezni
v spletenem šibovju
tvojega lesenega srca,
ki bije počasi
kot stenska ura
domá,
zaverovanost
v neresnično morje,
v izključani čas:
nemogoče je,
zato je resnično
plavati po reki lastne krvi
in ničesar spoznati

3

Oh grenka kri
kot solze v naših očeh
kot naše pesmi
v blede, mrliški luči spoznanja

Skozi naše oči
sijejo neke druge oči
in spoznanje, ki se te je dotaknilo,
plašno
kot ženska ljubezen, ustnice ali
kot mrtvi metulji v mraku
in vsak objem uničenja
ti pripoveduje tisočletne zgodbe
o odhajanju živih in zopet živih: —

"Koliko je pravkar odbilo v zvoniku?",
kar divjaj v celici,
skupna hrana in ležišča s sivimi koci so tvoja
srečna družina

4

Ali veste za nezakurjene sobe,
kanclije in jetične gospode,
za dom bolnikov, ki so kakor gobe,
za barabe in zapore?
ko postaneta železo in prah tvoja hiša
ali belina slame,
 spomniš se postelje in svojega rojstva
 okoliša ali čudno našminkane mame...
 prazne, prašne škatle in podstrešje,
tisoč nepomembnih stvari, podpisane IZJAVE,
ko se zbudi v možganih ravnovesje

Otrok
potepal si se po cestah
s svojimi črnimi psi
in ljubil pisavo in prah
in gledal kako se je prižgala
Večernica, čudovita zvezda;

malokdaj slišim čisti človeški glas,
spomnim se zanemarjenega telesa,
 kako mi je všeč, kako mi je všeč...
kajti mi vsi smo taki,
tisti brez doma, ki lupijo grah,
lepo oblečeni v salonih in avtih,
mi vsi smo taki,
okostje naših svetlih, mrtvih Upanj in strah
 v neskončnem morju trav
 v zahajajočem soncu,
v rdečem obraz in nek drug obraz,
ki bi ga rad spoznal

5

Slišimo pridušeno kričanje

kaznjenca, zvezanega na stolu:

njegova glava je gola žarnica,

klice vetra in lajanje pobesnelih psov,

trepetanje violine, ki igra v vodnjaku,

priznaj, so mu rekle štiri ozke stene,

priznaj, mu je rekel izmozgan obraz kuščarja,

železna okna, medtem ko njegova glava sveti,

samo priznaj,

ampak zakaj noče

zakaj ne govori

zakaj vsaj ne zaihti

ah kup nesreče , pravi izmozgan obraz Tistega,

ki zaslišuje, si prižge cigareto in čaka,

tvoje besede so pepel, ki ga trosi veter po naši

domovini,

ti si izseljenec, sramota vsej rodbini,

tvoje solze so kaplje, v morju zgubljene

tvoje telo je vodnjak, poln vode, ki jo hraniš zase...

vse nam lepo povej, pravi Tisti, ki zaslišuje,

norec, šepčemo mi vsi,

povej vendar

človek božji, kaj je s tabo,

pičili te bomo z iglo v možgane

enkrat dvakrat tisočkrat,

ne boš molčal, verjemi

The background features a close-up, high-angle view of green grass blades, likely from a fountain grass, with fine, feathery seed heads. The blades are arranged in a sweeping, fan-like pattern. A solid white horizontal band runs across the middle of the image, and a solid black square is positioned in the upper right corner of this band.

edvardove pesmi

EDVARD

(Balada)

Kako da imaš krvav svoj meč
Edvard Edvard
kako da imaš krvav svoj meč
kaj tožen si tako

Ogenj je v mojem srcu ugasnil
mati mati
ljubezen ne bo gorela več
dovolj je obžalovanja in senc

Vrtnica sije v tvojih ustih
Edvard Edvard
in besede so ti zoglenele
predolgo so čakale
da prideš iz otroštva

Hrepenenje je silno kot zemlja
mati mati
svet se je zapisal smrti ponosen
življenje je lažje od kamenja

Nihče te ne bo pobral iz groba
Edvard Edvard
sam v sebi boš ostal
usta ti bodo črno zacvetela
z glavo se boš še bolj v pesek zakopal

Pusti me v hladni zemlji
mati mati
brez izhoda je tako lepo
popotniki bodo vedno šli mimo
in drevo bo ozelenelo

Z glavo cvetočo presecano
Edvard Edvard
ne smehljaj se mi tako
v zemlji ostaneš večer
z vsemi izgubljenimi očmi

Sonce je mrtvo in blede
mati mati
za njim mi je hudo
dom je prazen mati mati
padel sem pod vašo roko

Umrli si v svojem sijaju
Edvard Edvard
slep si med nebom in zvezdami
veličasten is v smrti
gluh v svojem pokoju

Prav ste storili takrat
mati mati
mir je prazen in zemlja razcvetena
in sonce gre svojo pot
ampak nihče ne zbeži v haldno jutro
stopinje se izgublajo
pustite me spati

DOGODEK

Nekega dne v lastovkah
nekega poletnega dne
v meni se dvigne človek
z belimi drhtečimi rokami
morda je prazen od ponižnosti
prime se nekje ZNOTRAJ
še v temi in vstane
jaz sedem na stopnice
on stoji in me gleda
brez besede
rad bi vprašal kdo je

izmozgano truplo starega uradnika
v črnem plašču ki vonja po naftalinu
ali po smrti

Vprašam ga če me pozna
če me je kdaj že videl
odkima z glavo
okrašeno z mrtvim listjem

Potem nekaj ne zavrešči le zahrešči
morda je nož padel na cesto
zapisati te moram pravi zapisati
te moram smrti človeček
kako ti je ime
kako je ime tvojemu življenju

V žalost ali veličino
bi se rad pogreznil
kar naju vedno približuje odvrnem

Nasmehnem se mu iz strahu
rad bi se mu prikupil
čutim težki nespoznavni krik v kamnu stopnice
on se obrne
tenek kot veter v laseh zaljubljenecv
in odide po ulici

Najprej stojim skoraj smešen
zbežim po stopnicah v mračno
sobo in preštevam stoletja na stenah
tistih
ki si narisali v svoje duše
nekaj lepih trenutkov
tukaj so še otroške sanje

mislím da bomo nekoč
kakor leseni ali kamniti angeli brez solz
v tihi cerkvi

samo izmozgana glava starega uradnika
bo z dremajočimi očmi gledala
in stari smrtni šaljivec bo čisto sam

IDILA ŠT. 1

Na vročem zidu poletja ura bije štiri popoldne
silhuete in dež rumenega peska je zasipal
cvetje na oknih
ljudje so se poskrili v hiše kot ob sodnem dnevu

Nekdo je umrl na cesti in je postal neviden
potem je njegov duh začel tuliti ponoči s psi
potem je seveda njegov duh jokal z dežjem stare psalme
sedel je za trhlo gostilniško mizo in pil žganje

V julijskem popoldnevu je vse tako preprosto
nič novega če ura bije štiri ali pet
nič zanimivega če se osuje cvetje nageljnov
dekletu na komaj prebujene prsi

Stojim na oglu ulice in kadim cigareto
nihče me ne vpraša kdo je bil otrok
na našem steklenem vojaškem dvorišču z Velikim srcem
ki so mu nenehno dopovedovali da mora postati človek

ali ne kaj
nekaj človeku podobnega
ki je potem gledal lastovke z izmozganimi očmi
in podobno

Na naši majhni ulici ostanejo hiše z odprtimi vrati
vendar ni nikogar, ki bi te sprejel
in te poljubil kot človek ali kot odrešenik
vsi so votli z zvoniki molčanje v prsih

IDILA ŠT. 2

Ob zeleni neznani reki smo postavili šotore
in skrili vanje svoje ljubezni
potem smo se sončili in kopali

Moja Ani je imela lepe boke in še kaj
ko sva sedela na vročem pesku in se poljubljala — beli prod
beli prod
in gledal sva v oblake na nebu in oblake v vodi
mislim da je edino poljubljanje še imelo smisel
mislim da sva tako preživela nedeljo
dan iz štirih rjavih zvonikov

Največja sreča je šop zelene trave
ali nekaj suhega listja
ob reki se sončijo čudoviti fantje in dekleta
nekateri se gredo vojno in utonejo med vrtinci
zlata otožnost
in ostanejo nekje na muljastem dnu sivine
Tisti ki preživijo se skrijejo v šotore
potem se odpeljejo v mesto
im me začudeno gledajo in mežikajo
ker se nisem nikoli hotel igrati s puško

Še zdaj sem pijan ali umazano slep kot bikki prežvekuje
svoje počasne vase zaprte misli
stojim na oglu ulice
kaj me gledate tako zaničljivo gospa saj nisem nor
moje je cvetje na oknih in oblaki so moji ljudje so moji
nasvidenje nasvidenje nasvidenje nasvidenje
vsi ki ste moji na veke

ZGODBA O KIPU

Lepi marmornati kip vojaka
stoji na podstavku
dež je izpral letnico in ime
— večer je drevesa dvigujejo otrple
jesenske veje
s praznimi gnezdi v veter
mimo gre starec z rdečimi očmi
mimo gre cipa

mimo pride otrok se ustavi
in si začuden ogleduje
podstavek
zazre se v zrkla mrzlega kipa
zenice in zrklo oživijo
Vojak potegne meč in zabode malega
Ostani prosim tu do jutra mu reče
posadi otroka na svoje mesto
izdere meč in mu ga da v roke
potem si prižge tobak in odide

na otrokov dom
Vaš sin stoji na mojem podstavku pove
z nizkim obžalujočim tonom materi
. Dulce est pro patria mori
vpraša ona in se zjoče v kotu kuhinje
in oče se je vrnil zgaran od dela
molče večerja
Oprostite da sem vas zmotil

odvrne kip
hodi po svetlih in mračnih ulicah pri sebi

mrmra vojna vojna
potem gre v bar
spozna se s cipo ki je šla mimo
do jutra se poljubljata zjutraj odhiti
k podstavku — *V šolo moraš* reče otroku
postavi ga na tla
vzame meč se vzravna
na usta pričara stari smehljaj
No zdaj pa v šolo zašepeče
otrok zbeži po ulici

V razredu govori učiteljica
o lepoti domovine
o dragocenosti svobode
o velikem junaštvu
kako lepo je biti kip si misli mali
kako lepo je biti mrtev in nespoznaven
gledati prižigajoče se luči
in ljudje te občudujejo in se fotografirajo ob tebi
morda se je kri strdila v rdeče
žile marmora
in kričati ni treba
dolgočasiš se posmehuješ se večnosti
čakaš na dež da te opere

Lep dan je učenci gredo na ekskurzijo
gredo si ogledat lepi marmornati kip vojaka
z veliko čelado na glavi
učiteljica zopet govori otrokom
velike besede o slavni smrti
in takonaprej

NEZNANI VOJAK

okamenelo telo neznanega mrliča
kip pomežikne otroku tako
da tega nihče ne opazi

vsi odidejo on ostane osamljen
pod milim nebom z letnimi časi
in prav gotovo sanja

IN MEMORIAM

vsem ki so padli
in še padajo
ki so ravnokar padli
vsem nevidnim lobanjam na nocojšnjem nebu
breze so slapi krvi

Jutri bo deževalo
ljudje so črno bele tehnike v rahli sivini
lahko noč
avtobusi so dobre matere
kupite liter pečenih kostanjev gospod
kupite te dišeče krizanteme reče prodajavka
z mladim nasmehom
družina gre skoraj slovesno po cesti
za njimi gresta fant in dekle objeta
za njimi gre še tisoč ljudi
kako lepo gorijo sveče pravi otrok in se smeji
breze ostanejo vso noč z zemljo in s kamenjem
in mislijo na zimo
domači vrabci so v nasmehu otroka

Zjutraj dežuje praznik je pozabljen
dimnike preraščajo oblaki
Whitman prodaja na oglu ulice pečene kostanje
vsakogar šepetajoče in z vročimi ustnicami pozdravlja
misli na travo
zelene bilke v mladi rasti
v glavi se mu zvrtijo zvezde in včerajšnji večer

Vlaki odhajajo,
Sonca vzhajajo in zahajajo
sveče v hišah

spanec mi prerašča oči z zelenim mahom
ljudje so mrtvi in dolgočasni
zaprli se bodo v polževe hiše
zalizani s slino

FRONTA

Na terasi prepevajo vojaške kape,
sklanjajo se k ustom deklet,
kje si kadet, apologet plaket,
zamaščene so roke od krvi ubitega sovražnika,
orkester igra tango,

dekle, pojdi z mano, naj bo tangov korak,
daj mi med šušljanjem rjuh svoje ustnice,
naj v luči meseca tvoje prsi strepetajo,
naj še sence mrtvih onkraj šepetajo,

okno bo prineslo vonj po junijskih rožah,
jutri bom že bogve kje,
morda bom že jutri, jutri
ležal na polju teles in senc, poglej, deklica,
življenje je še danes, ponavljam naj ti stare laži o ljubezni,
o ljubezni vojaka, potipaj veno na moji roki,
ne misliva na mrtve zastave in puške odvržene,
na zarjavele bajonete, bombe, ki še niso eksplodirale,
res je, vojaške obleke in raztrgane fotografije,
oškropljene s krvjo, resje je resje,
joj, svetlikanje lobanj v čeladah.

Daleč za okni se sprehaja dan v črnem fraku,
ljudje ne vidijo, kako se vračamo izčrpani,
z medaljami in pohabljenimi obrazi, brez udov,
ljudje ne slišijo vzdihov, ki se plazijo med vsakdanjim
dobrojutro in dobervečer lahkonoč -
kakor ranjeni psi se vlačijo oblaki po rdečem nebu,
slava jim, slava jim, slava jim,
matere nosijo pod srcem pehoto, artilerijo,
mornarico, rdeči križ itd.,
Ave, morituri te salutant, ave

kličemo z vlažnimi očmi, pripravljenimi na boj,
vlaki peljejo na vse štiri strani neba, v naših rokah odsvitajo
oči deklet mater sester.

Dekle, sleci temna oblačila,
tvoje prsi so blazine za moj vrat,
lase imaš za moje roke, daleč so ljudje,
zgradila bova kraljestvo brez kralja,
dekle, kolena se mi tresejo,
naj te poljubljam, kot poljubljajo tudi drugi,
soba je topla od najinih vzdihov,
tvoj trebuh je mehak, trebuh jadra,
vsaj do jutri, do jutra,
potem se razideva, vem, jokala boš,
jaz bom morda nekoliko okajen,
ko bom sam, ko bom mislil nate,
bom klicar vesti,
bom poljubljal katerokoli stvar,
ki mi je blizu:

Prazne cigaretné škatle z ljubezenskimi pismi.
raztrgani telegrami, porcelanske kosti,
orumeneli časopisi,
FRONTA,
okopi, regljanje, krika strojnic,
dekle, jaz čutim tvoja usta,
žena, jaz bi rad videl otroke in tebe,
sestra, mati morda ti nič več ne bom pisal,
zrak diši po mehki krvi, po črni krvi,
trava je zelena, tudi drugo leto bodo cvetele rože,
konec sveta bo, ko bom umrl,
umrl bi lahko tudi srečen,
moji sinovi bodo srečni kakor svetje, ki rase na polju,

moje hčere bodo deklice z nasmejanimi očmi,
otrokom bodo z veseljem rezali kruh,

F R O N T A,

beli napisi in črni obrisi -
ubijali bomo še naprej s slastjo,
sporazumi, seje, konference,
senzacije so v časopisih vsakdanjosti,
medtem ko čas rosi na šipe kakor aprilski dež,
ki bo vsako leto znova.

Cerkev, ogromni oltarji z izsušenimi lici kristusov,
Mater božje, ki trejo kačam glave,
božje Oko, svetniki, joj srce, srce,
prešinjeno in skrčeno, živo razparano,
čutiš, kako brizga v tebi kri,
blagoslavljamo vojake za ubijanje,

joj, mračni glasovi, krvavo jagodovi,
stare matere, stari očetje s prepotenimi srajcami,
sključeni od dela, narodi,
povejte mi, kje je Mati božja,
prosil bi jo, naj mi vrne sina.

The image features a vibrant red background with intricate, white, feather-like or fibrous patterns that sweep across the frame. A horizontal white band is positioned in the middle, containing the text. A solid black square is located in the upper right corner of this white band.

mesec v kvadratu

JANUARSKI NOKTURNO

Otroško sem zamaknjen sam vase ob rdečem ognju,
v spominih na tvoje ustnice, na tvoje telo, ki leži vodoravno,
medtem ko prebiram Danteja ali Villona in gledam pršenje snežink
ki zasipava vse bedne pod trhlimi napušči: —

tiste, ki imajo votle, umetne kosti namesto lic,
tiste, ki so si pripeli polivinilaste vrtnice v prsi,
tiste, ki so v sinjih sajah zaprli veke.

Pusti vse pajčevinaste privide v meni, ostani,
ne izmikaj se mi vsako noč kot zvezda severnica!
Kakor ledena gora je tvoje hladno telo,
kot polarni, zelenkasti sij je tvoj pogled.
Prisluhni, samo psi lajajo za krogom meseca.

Ta pesem je golo steblo v zemlji mladostnega časa —
in kal, ki grebe v globino čutil, požene skozi telo.

Ujet sem v ptičjo kletko noči, neobrit kot star kaznjeneč,
na okna prši, to ni sneg, ampak mrzle kaplje v dremanju.
V sobi ob motno dišečem, peklenskem ognju se zagovarjam,
sam z molkom mesa in s trepetom pred jutrom.
Mislil sem, da se boš vrnila z lastovičjim telesom.
Sem res obsojen na to življenje med sencami sanj?

Ženske duše, rajske ptice pojejo skozi pradavnino.
Villon me hoče obesiti.

Dante mi je prisodil nebesa in vrtnice.
V vročici ostajam apatičen kot muha
med čutili. Sneg in led v morju, v megli
šklepetanje nadlahtnic me včasih zbudi.

Otroško sem zamaknjen v tvoj lik ptice ob rdečem ognju.

APRILSKI NOKTURNO

Na obzorju rjavem mesec
tiho gre, kot stari bog —
ko dekle ob oknu poje,
njen glas je teman in vroč

Vlažen in prozoren dež
kaplja v zrcalo razbito:
— samotni in mrtev je svet,
kot grenka noč z žalostno dušo.

Njen glas je teman, pekoč.

V nežne cvete kaktusov
sva potopila rdečo senco in ljubezen.
Ampak v megleno, golo jutro
suha roža več ne vzcvete.

Kakor blede vonj belih rož,
kakor beden, plah odmév
kakor zapuščeni gozd
v praznih ustih spev zamre.

Njen glas je teman, pekoč.

Dež joče monotono pesem,
v hiši mrzli mesec sveti
Na obzorju, črnem in skrivnostnem,
glej, kriki iz sivih vrtnic!

Tako prihaja počasi Verlaine,
pijan in žalosten iz smrti.
Prisluhnem, kako medlo odmeva korak
in se zgubi v tišinski črti

LATERNA MAGICA ALI MESEC

Ponoči v katerem nadstropju,
ki gori skozi blede meglo,
ki z žarki posamič se potaplja na dno,
v izbi neznani črni ptič stoji
z nemimi očmi,
s tvojimi šarenicami
in poje zbujen v temo:
— nasmehne se, glavo vzame v svoje roké
gol in osamljen
sede na stol
gleda mesec žolt

Odprite okna, naj pade njegov glas
na ulico mrtvo

Katere stopnice vodijo v tisto sobo?
Poslušaj, tako ti pravim, spremeni se v njo
— dolga senca se potuhne po mačje
v najtemnejši kot;
dvorišče zeva z lačnimi usti brez otrok
brez otrok,
ogenj glasu se znova vžge pod mesecem
Sedaj vidim njeno golo telo iz gume
slišim petje, na stene se vsesavajo črke,
potem odpadajo
z žarki na dno ulice, v megleno noč,
zlogi se množijo, število za številom...

Odprite okna, naj pade njegov glas
na ulico

Kaj še čakam z rožo v roki, z magično svetilko,
ki skriva v sebi oči mučnikov,
ki joče z očmi revežev kakor dež;
zdaj boš odprla vrata, moraš me sprejeti,
povem ti šest božjih resnic, dve in štiri,
morda bom kaj zamolčal,
takšna je moja navada, kadar te golo objemam
Odtrgal ti bom lase z lobanje, dal ti bom rožo
deviškosti, znova bom zbudil zevajoče zenice,
na pisalno mizo bom položil tvojo drobno glavo
— Spet poje in sprašuje, ničesar ne dokaže,
besede se zmedejo na steni, kričí pisalni stroj...

Odprite okna, naj pade njegov glas
na ulico mrtvo

JULIJSKI NOKTURNO

Stala je pred visokim ogledalom
in si razpletala temne pramene las.
V zelenem steklu je odsvitalo njeno telo,
podobno drevesu z zrelemi sadeži.
Ni me videla, čakala me je v mraku,
bilo je še sivkasto in zunaj so dogorevali
ognji na obzorju in krila ptic v trudno spanje:
— čakala je potem šumenju teme in skozi vrt
je tekla reka čričkov.

Bilo jo je strah lastnih rok,
lastnih belih vek,
v njenih zenicah je pelo nekaj mrtvega,
nekaj zadušenega, nekaj mokrega.
Ni videla svojega obraza, zato so vse stvari
vstale in ji pričele groziti z nevidnimi bodali.
Nihče je ni hotel spoznati, ker je imela ustnice
priprte za senco odsekanih rok—
In vsa vrata so se zaprla.

Stopil sem k njej, objel sem jo z dolgimi rokami,
na srečo ni videla mojega modrikastega obraza,
samo glava je pozvanjala kot kozarci iz stekla.
V meni je brzela duša, bila je ognjena ptica,
ki me je vedno spremljala. Ali me hočeš,
rad bi ostal pri tebi, sem jo prosil,
dokler ne izgine mehka mavrica zvezd,
dokler ne bo sonce pozlatilo trav
in nama vrnilo oči.

TRIPTIH

1

Večer je gozdna roža ali dekle
ki mi mrši lase z mrzlimi prsti

večer je slavec in veja
s prvim poljubom
in s prvim dotikom dekliških prsi

večer je poletni gozd in vonj po mahu
in najini telesi
se nežno in kakor nevedni slačita

večer je potem veter in sonce
zlato pav na zahodu
in sonce v smrekah in skrivnostni šumi

o noči raje molčim
tako slepa je in razposajena
z vsemi radovednimi zvezdami

2

Ležala sva celo noč objeta
mislim da so se nočne rože odprle

začutil sem toplo solzo
na svojih prsih
prižgal sem luč na nočni omarici
veter je bežal mimo okna
pobožal sem jo po laseh
ne joči se vse bo dobro sem rekel
ona je ihtela dalje
soba je postala velika
mračna dvorana
ležala sva tako sama
bilo jo je strah
zunaj so grulili golobi
stisnil sem jo k sebi in naju pokril
z odejo čez glavo
budilka se je na srečo ustavila
vem da bi lahko
takrat drug za drugega umrla

morda so se nočne rože zaprle

3

Zimsko jutro
v šipah s sivimi vrabci s kristalnimi oblaki
zvezde odhajajo proti drugemu nebu

vlažna mlačna roka me boža
angel z ženskim smehljajem
mi grize vrat
ima tako črne oči

v mrzli sobi
v topli postelji
kako majhna je zemlja
in koliko nebes

kako daleč je mesto
in midva sama
tebi cveteta na prsih nageljna
v očeh begata dva kanarčka
v tej sobi naj te objemam objemam
ura je ves dan osem zjutraj

Ko sem jo poljubljal, je zajokala z glasom
temnejšim od teme. Poljubi me kot fant,
razigrano in toplo, je rekla. —
Solze so kakor težki, vroči biseri kapljale
na moj obraz.
Za zastori je že zahajal mesec proti reki.
In vsi ljudje so sanjali pravokotne sanje.
Nisem je mogel poljubljati kot fant,
bil sem samo njen ljubimec,
samo glas, ki ostane med rjuhami in se izgubi,
kako trepet morja v megli.

In v hipu naju je bilo sram najinih golih teles
in ljubezni.
Najinih rok, najinih ustnic v poletni noči.
Najinih ljubezni,
ki so pozabljene, izgubljene, kakor posušeni
sivi cveti planike.

SEPTEMBRSKI NOKTURNO

Prisluhni zadnjim čričkom, dekle, zadnji spev,
vem, molčala bova, že se prebujajo zvezde -
čutiš vonj suhega listja,
park je tako prazen –
prijazen kakor neučakana bojazen.

V najinih ustih ni besed, midva sva več od glasov,
poglej, veter vrtinči prah - lahko presediva vso noč na klopi,
golobi padajo pred nama na tla,

o, ostanejo samo luči, midva sediva z roko v roki,
listje je brez bolesti, odmrlo,
toda ta večer je poln najinih sanj, dekle,
kaj bi skozi sence pohištvene opreme,
rože v najini sobi še cvetejo,
velike rumene krizanteme.

Tipam tvoje prsi, med nama je temno,
to je samo užitek, vem, naslonila mi boš glavo na rame,
da pozabiva na sezname in seizmogramе,
nihče ne pride v ta zakleti park,

kaj so solze v tvojih očeh, dekle, ne joči,
vse bo še dobro,
ta enostavna vsakdanjost je vendar kot vodnjak cvetja
globoka, je nebo,
ko se zazreva drug drugemu v oči,

ne boj se, če so v mojih zenicah mrtveci,
to so samo ljubimci, ki pijani umirajo,
glej, ura je ena, spomin bo ostal v meni,

vstani, greva domov, dekle,

morda je kanarček že pozobal zrnje,
greva naslonjena drug na drugega, ker sva nekaj izgubila
ali zopet nekaj našla,

zjutraj greš v urad tipkat in jaz bom pisal,
vzemi plašč, če te bo zeblo, slutim polne težke oblake,

jutri bo deževalo, zapri oči, da te še poljubim za lahkonoč,
in ti moraš ob šestih v službo,
dekle, tako mirno je v najinih prsih, kakor da bi
odmrlo listje pelo.

SVEČE

Vroči vosek dogoreva
s plamenom mesca na zapuščenem nebu
in petje vodomca, teža, ki je ne čutim,
kaplja skozi prozorne zenice

In njegov glas, njegov let
se izgublja previdno v meglo;
pod njim šumlja gola reka
in jesenska luč odkrije ulico

V hladni sobi že dogoreva plamen mesca
okoli kit mojega dekleta:
ničesar ne razumem, naj spi,
žolto perje ji sije ob vzglavju

Mrtvo tkivo, ali najine blede roke,
frfotanje s krili...
— iz zenic pricurlja črna kri
in kosmat dim

Vzletela sva v nebo brez zavesti,
kot vodomca —
V zgodnjem večeru so pljuski šumeli:
kdo bi jih razumel?

Kako je odkril ptič globino sveta
iz majhnega gnezda?
Vse hiše svetijo in prazne sence
gredo za postavami nedoumljive po ulici.

VMESNA TANKA – PESEM

1

Sneg cvetja v belem
nenadno v vigradni svet
zadehti čez dol in breg
sončno opojno.
Pijan od cvetja s *tanko*
sledjo se vsak izgublja... -

2

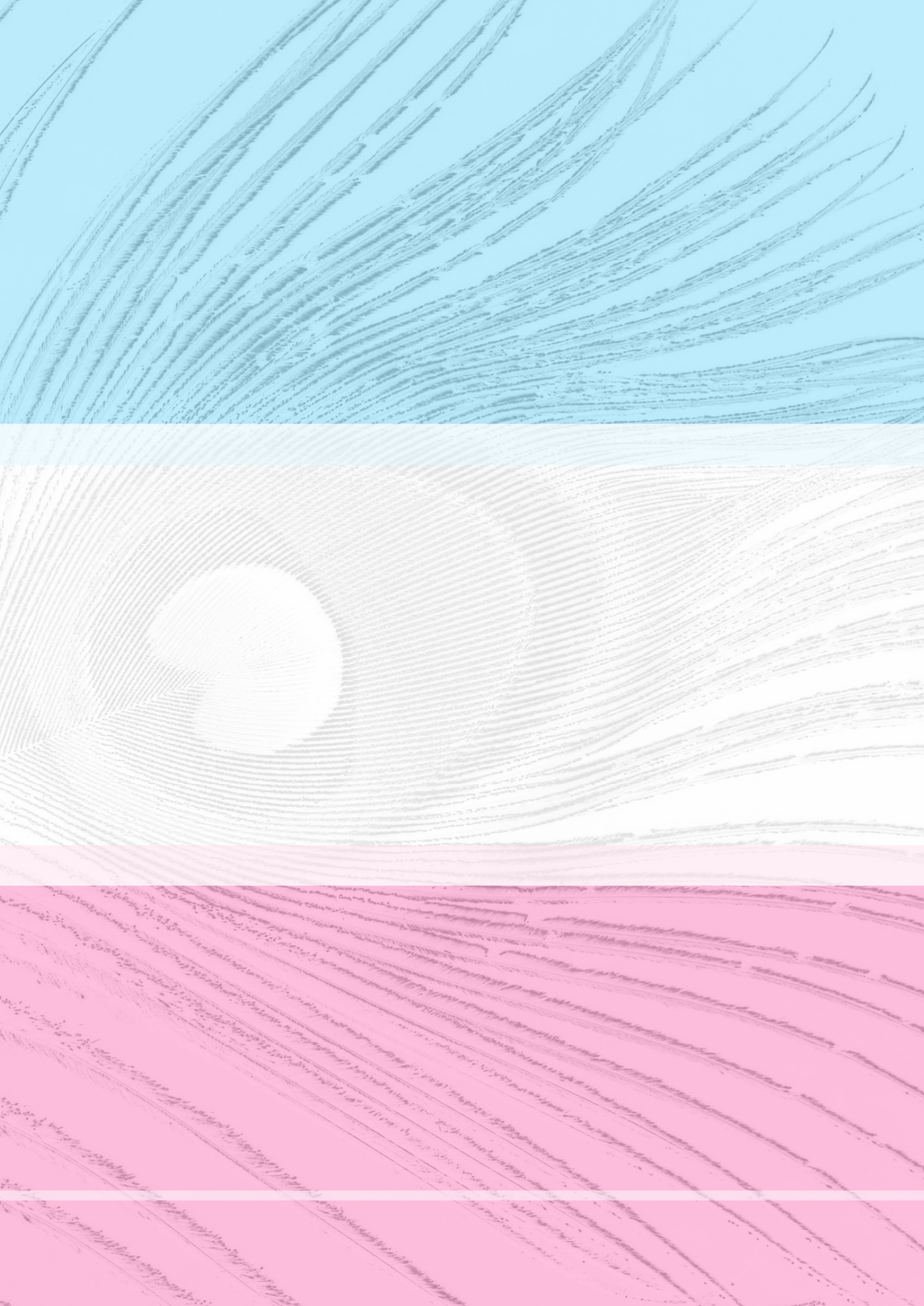
O, prepelica v žitu!
Jutri bomo želi
pšenično zrelo klasje.
Pazite, da ne
pokosite kdaj s srpom
še gnezda mojih glasov!

3

Jesensko listje
suši moje korake,
medtem ko prši
siv hladen dež čez hostje
in je gosta tišina
meglenu zrasla svet...

4

Neskončna zima,
ledene rože v šipi
- in ko huškнем v zrak,
puščam soparo
pesniškega navdiha
neizrečenih besed. –

VLADIMIR GAJŠEK

PESMI IN SPEVI

I. izdaja, 2009

založila in izdala

Intelyway webmedia

za založbo

Vladimir Gajšek

uredil

Vladimir Gajšek

jezikovni pregled

avtor in Vid Gajšek

opremil in tehnično uredil

Vid Gajšek

ilustrator

Vid Gajšek

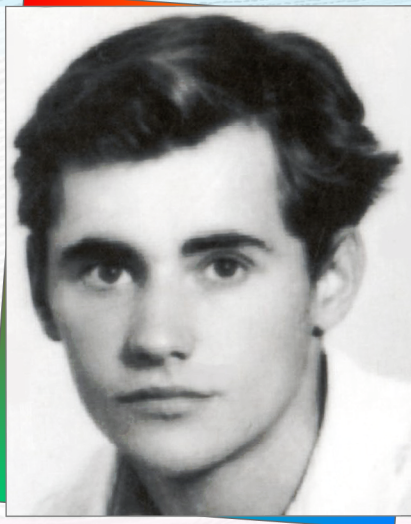
© Intelyway webmedia, 2009, Ljubljana

E✉ vladimir.gajsek@intelyway.com

E✉ vid.gajsek@intelyway.com

»...Pesniška zbirka Vladimirja Gajška očitno ne sodi v tisti tok sodobne slovenske poezije, ki jo po navadi označujemo z besedo avantgardizem, kar je razvidno že iz preprostega dejstva, da njegovim pesmim ni mogoče očitati niti nekomunikativnosti niti hermetičnosti, vse so lahko dostopne in zgrajene so na podlagi znane jezikovne strukture. Ta lastnost izhaja iz želje, da bi zbirka učinkovala kar se da neposredno, in jo je zato moč označiti kot silovito obnovitev tako imenovane angažirane poezije, le da ima ta angažma poseben pomen in posebne razsežnosti. V zbirki se uveljavlja najprej oster upor proti obstoječim konvencijam. V njej obtožuje avtor celotni institucionalni svet, spušča se celo v neposredno polemiko in ima zato izrazito aktivistični značaj. Vse te in podobne sestavine potrjujejo vtis, da eksplicira zbirka ne le potrebo po akcijskem vključevanju v svet, marveč predvsem potrebo po spreminjanju vsega obstoječega: "Hotel je zažgati stari dobri pretepeni svet" (Suženj). Hkrati pa zbirka sama zelo jasno in včasih celo preveč neposredno deklarativno razkriva tudi izvir, pomen in razsežnosti tega aktivističnega zagona: njegov temelj je očitno svojevrstni vitalizem, ki je včasih izpovedan tudi docela deklarativno, kot npr. v pesmi Prispodoba luči, ki je himna divjemu, se pravi prvinskemu človeku: "Zahvaljen bodi divji človek", in opevanje naravnega poteka stvari: "Blagoslavljam plodove, ki padajo iz mesa zemlje". Posebej izrazit je ta vitalizem v ljubezenskih pesmih, v katerih prevladuje izrazita čutnost, ki izpodriva sleherno socialno dimenzijo erotičnega razmerja. Vendar pa se ta vitalistični aktivizem kljub svojemu napačnemu in uporniškemu zagonu v zbirki ne uveljavlja kot neko novo načelo, na podlagi katerega bi bilo treba zgraditi nov svet in doseči enotnost posameznika in družbe. Posameznik ostaja vkljenjen v konkretno dogajanje otipljivega socialno zgodovinskega sveta, ki ostaja brez smisla...«

Iz ocene Dušana Pirjevca